

Borgergade den 26. marts 2025

Til

Kommunernes Landsforening

Att. Troels Øhlenschlæger Graversen

I Kulturministeriet er det under overvejelse at afvikle registret over bevaringsværdige bygninger (en del af FBB). Begrundelsen skulle være, at registret er forældet, uanvendeligt og bureaukratisk.

Landsforeningen By og Land Danmark er uenig i disse betragtninger, og finder det særdeles betænkeligt, at man overvejer at afskaffe et landsdækkende register over de bevaringsværdige bygninger.

Landsforeningen By og Land Danmark gennemførte i 2023 en gennemgang af samtlige 98 kommuneplaner med hensyn til kommunernes praksis i forbindelse med registrering af bevaringsværdige bygninger herunder anvendelsen af SAVE-systemet og anvendelsen af FBB-registret.

Generelt om kommunernes registrering

Landsforeningens undersøgelse viser, at der er udpeget i alt ca. 106.000 bevaringsværdige bygninger i kommuneplanerne

Der er således at ca. 106.000 bygninger i Danmark har den beskyttelse mod umiddelbar nedrivning som Bygningsfredningsloven giver og er omfattet af bestemmelserne i bygningsreglementet som muliggør en vis afvejning af klimakrav og bevaringshensyn.

Undersøgelse viser, at der i 2023 er 21 kommuner, der ikke har udpeget bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen.

I hovedstadsområdet gør der sig særlige forhold gældende for udpegningen af bevaringsværdige bygninger – især i forstadskommunerne¹. Ses bort fra 10 kommuner i hovedstadsområdet er der 11 kommuner i resten af landet, der ikke har optaget bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen.

¹ For kommunerne i hovedstadsområdet – i særlig grad på vestegnen – er der ikke udpeget nogen (eller kun ganske få) bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen.

Det hænger sammen med, at byudviklingen stort set alene er foregået i 60'erne og fremefter og at de gamle landsbysamfund for det meste er beskyttet gennem lokalplaner.

Byggeriet er samlet i parcelhusområder og områder med bebyggelse med etageblokke (parkbebyggelse). Der er tvivl om, hvorvidt SAVE metoden er fuldt ud anvendelig i forhold til disse områder.

Kommunernes anvendelse af FBB

Slots- og Kulturstyrelsen holder FBB opdateret med de seneste oplysninger om fredninger. Det er kommunerne, der har ansvar for at opdatere oplysningerne om bygningernes bevaringsværdi.

Af de kommuner, der har optaget bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen, er der kun 8 kommuner, hvor disse bygninger ikke er registreret i FBB.

De resterende 70 kommuner, der har udpeget bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen, anvender FBB.

Borgerne anvender FBB

Mange kommuner anvender FBB i kommuneplanen og henviser til FBB mht. identifikation af de enkelte bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen.

Se det vedlagte oversigt over eksempler på kommunernes anvendelse af FBB i forbindelse med registreringen af bevaringsværdige bygninger.

FBB giver således i en lang række kommuner mulighed for at se hvilken status deres egen bygning har i forhold til kommuneplanens retningslinjer for bevaringsværdige bygninger

Borgerne bliver ringere stillet i perioden frem til at de enkelte kommunerne opretter deres eget register.

Ved oprettelse af eget register belastes kommunerne med en ny opgave. Det kan føre til en nedprioritering af opgaven med registrering af bevaringsværdige bygninger.

Anvendelse af SAVE-metoden

I så godt som alle de kommuner uden for hovedstadsområdet, hvor der i kommuneplanen er registreret bevaringsværdige bygninger, er SAVE-metoden anvendt som grundlag for registreringen i kommuneplanerne fra 2023.

En enkelt kommune anvender SAVE 1-2 ved registreringen i kommuneplanen, men det almindelige er at fastlægge sig ved SAVE 1-3 eller 1-4.

Så godt som samtlige kommuner i Danmark anvender SAVE-metoden i forbindelse med registreringen af bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen.

Registreringen i FBB sker også på grundlag af SAVE-metoden. FBB-registret understøtter således en ensartet registrering af bevaringsværdige bygninger i de enkelte kommuner ved anvendelse af SAVE metoden. Anvendelsen af SAVE-metoden sikrer en kvalificeret og ensartet udpegning af de bevaringsværdige bygninger

Muligheden for at sammenholde de enkelte kommuner mht. udpegning af bevaringsværdige bygninger i FBB skaber gennemsigtighed om dette arbejde gives et incitament til af opretholde og videreudvikle registreringen i kommuneplanerne.

Nye klimakrav og FBB

Fremover vil der i stigende omfang blive stillet krav om energieffektivisering af eksisterende bygninger – bl.a. med baggrund i EU-direktiver; senest direktivet om bygningers energimæssige ydeevne fra 2024.

For størstedelen af de bevaringsmæssige bygninger vil en gennemgribende energimæssig renovering komme i konflikt med hensynet til bevaringen af kulturhistoriske værdier.

Direktivet åbner derfor mulighed for, at medlemslandene kan afvige fra renoveringskrav, der er i konflikt med bevaringshensyn for bygninger, der er registreret i medlemslandet som kulturhistorisk bevaringsværdige.

Det er oplagt, at fredede bygninger falder ind under undtagelsesbestemmelserne i forbindelse med gennemførelsen af direktivet.

Men det bør være ligeså oplagt, at de bevaringsværdige bygninger, som er optaget i kommuneplanerne i overensstemmelse med Bygningsfredningsloven skal omfattes af undtagelsesbestemmelserne når direktivet implementeres i dansk lov.

Det vil gøre udpegningen af bevaringsværdige bygninger endnu vigtigere for bevaringen af vores bygningskulturarv.

Disse forhold giver også registreringen i FBB en ny betydning, idet der her gives et sammenfattende landsdækkende register over de bevaringsværdige bygninger, der nu ikke blot (i en vis udstrækning) er beskyttede mod nedrivning, men hvor også lovpligtige energimæssige renoveringer skal tilpasses hensynet til bevaringsværdien.

FBB giver en samlet landsdækkende oversigt over bevaringsværdige bygninger og dermed et anslået antal af de bevaringsværdige bygninger. Det er anvendeligt i forhold til implementeringen af direktivet om bygningers energimæssige ydeevne.

Uden et samlet overblik over mængden af bevaringsværdige bygninger bliver der umuligt at anslå den energimæssige betydning af evt. undtagelsesbestemmelser for bevaringsværdige bygninger.

By og Land Danmark vil gerne i et møde med KL uddybe det ovenstående.

Med venlig hilsen

Iben Bækkelund Jagd
Formand

Stefanie Høy Brink
Sekretariatschef